úplatném odstoupení takových věcí některému z nepominutelných dědiců mají právo žádati, aby jich nároky dědické nebo z darování pocházející z ceny postoupených věcí byly uspokojeny;

k) zápisy, jichž jest zapotřebí k tomu cíli, aby poslední nabyvatel práva v knihách zapsaného jako právní nástupce mohl býti zapsán (pol. s. 45 *D*, *bb*—*hh* popl. z.).

Poplatek má zapraviti ten, v jehož prospěch zápis se děje, žádá-li však za zápis ten, kdo právo dotyčné propůjčil, ručí i on za poplatek ze zápisu rukou společnou a nerozdílnou. V žádosti za knihovní zápis na základě právní listiny nebo právního jednání, jež podléhají bezprostřednímu poplatku, budiž podán průkaz, že poplatek byl již zapraven nebo potřebné ohlášení k jeho vyměření učiněno, ač nevysvítá-li z listiny samé, že byl poplatek zaplacen. Nebyl-li průkaz tento podán, budiž zaslán vždy opis dotyčné listiny úřadu poplatky vyměřujícímu a to i tenkráte, když žádosti knihovní vyhověno nebylo (pozn. k pol. s. 45 popl. z.).

Žádosti o zápisy do veřejných knih týkající se nemovitostí a práv jim na roveň postavených podléhají z prvního archu poplatku 1 zl. 50 kr. (pol. s. 43 popl. z.), nepřesahuje-li však cena práva, jež má býti zapsáno, 50 zl., podléhá knihovní žádosť kolku 50 kr. a nepřevyšuje-li cena práva 100 zl., kolku 75 kr. Poplatek z podání o superintabulaci zástavního práva exekučního na zástavním právu ve veřejných knihách již zapsaném obnáší 12 kr., jestliže cena práva, jež má býti zapsáno, bez příslušenství nepřevyšuje 50 zl., a 50 kr., jestliže převyšuje 50 zl, z každého archu (§ 17 zák. ze dne 20. června 1868 č. 67 ř. z. a § 1 cís. nař. ze dne 26. prosince 1897 č. 305 ř. z.).

Zápůjčka.

Smlouva o zápůjčku jest buďto úmluva, že zápůjčka budoucně bude dána, t. j. úmluva budoucí smlouvy, nebo skutečné dání zápůjčky, t. j. vlastní smlouva o zápůjčku. Smlouva o zápůjčku jest skutečný převod věci spotřebitelné k volnému nakládání proti převzetí závazku vrátiti totéž množství věcí téhož druhu a téže dobroty. Vypůjčitel nabude neobmezené právo vlastnické věci zapůjčené, naproti tomu vzejde jemu závazek vrátiti stejné množství téhož druhu a téže dobroty, kterýžto závazek jest samostatným, poněvadž se jím nabyté právo vlastnické nikterak neobmezuje. Vzhledem k tomu, že se zde převádí vlastnictví, musí býti zapůjčitel sám vlastníkem zapůjčené věci. Jsou-li to věci zastupitelné, jež byly-li s jinými smíseny, a nelze-li jich odděliti (§ 371 o. o. z.), nabývá zapůjčitel nehledě k tomu, plného vlastnictví. To platí zejména o penězích, a o papírech majiteli svědčících. V těchto případech má vlastník toliko právo na náhradu škody proti zapůjčiteli. Dalším důsledkem toho, že se nabývá právo vlastnické, jest že zapůjčitel nemůže věc žalobou vlastnickou zpět žádati (vindikovati), byť by věc i ve své individualitě tu ještě byla; on má toliko obligační nárok na vrácení téhož množství, téhož druhu a téže dobroty. Smlouva o zápůjčku vyhledává ku své platnosti na obou stranách plné právo disposiční: na straně zapůjčitele, poněvadž nakládá se svým majetkem, na straně vydlužitele, poněvadž béře na se závazek. Nedostává-li se disposičního práva zapůjčiteli, může poručenstvo nebo jinaké zastupitelstvo vlastnictví vindikovati, neb jelikož vindikace asi jen v řídkých případech bude možnou, to co bylo zapůjčeno zpět žádati (§ 877 o. o. z.) vzhledem ku neplatnosti smlouvy vůbec; nedostává-li se práva disposičního vypůjčiteli,

může zapůjčitel vzhledem k tomu, že pouze závazek vydlužitele jest neplatným, žádati pouze to, oč vydlužitel jest obohacen (§ 1447 o. o. z.). Úmluva zápůjčky nemusí nutně spadnouti v jedno s dobou převodu, může se státi i dodatečně. Mohou se ku př. dáti věci spotřebitelné v uschování a teprve později udělí se dovolení věcí těch použíti, ve kterémžto případě mění se uschování od okamžiku tohoto dovolení v zápůjčku; může se také stávající již závazek právního důvodu přeměniti v závazek ze zápůjčky (§ 1376 o. o. z.). Placení úplaty za přenechání užívání, t. j. úroku, jakož i úmluva určitého času placení, ku platnosti zápůjčky se nevyhledává. Dle toho rozeznávají se zápůjčky úplatné (úročné) od bezplatných (bezúročních). Byla-li stanovena lhůta platební, nastává, třebas by placení úroků nebylo umluveno, ode dne upomínky, závazek ku placení úroků (§§ 1334, 1417 o. o. z.). Nebyla-li lhůta platební stanovena, platí povšechné předpisy § 904 o. o. z.: věřitel může žádati placení ihned, bez zbytečného průtahu, nebo bylo-li slíbeno placení dle možnosti, určení lhůty platební ponechati soudcovskému uvážení. Placení úroků musí býti umluveno, ať výslovně, ať mlčky; jinak platí zápůjčka za bezplatnou.

Dle předmětu rozeznáváme zápůjčky peněžní a zápůjčky jiných spotřebitelných věcí, dle toho dáli se zápůjčka v penězích, — ať mincích, ať papírových penězích neb veřejných obligacích — aneb v jiných spotřebitelných věcech. Ohledně zápůjček peněžních platí všeobecné pravidlo, že se může zápůjčka dle volby dlužníkovy (§ 906 o. o. z.) splatiti buď v mincích buď v papírových penězích. Byla-li zápůjčka dána v jistém druhu mincí, připouští se úmluva, že se splatiti má v mincích téhož druhu, a musí se také v mincích téhož druhu splatiti (§ 987 o. o. z. a cís. nař. ze dne 7. února 1856 č. 21 ř. z.), aniž by mohl dlužník pro sebe ku platnosti přiváděti nucený oběh bankovek. Jinak jest úmluva, že se nemůže platiti ve státovkách neb bankovkách, neplatnou (cís. nař. ze dne 2. června 1848 č. 1157 sb. z. s.). Bylo-li umluveno, že se má platiti ve zlatě, může se platiti libovolnou tuzemskou zlatou mincí neb i penězi papírovými dle kursu v čas placení. Jedná-li se o placení dluhů obchodních neb směnečných má dlužník, není li onen druh peněz, jenž se dle smlouvy platiti má v místě placení v oběhu, totiž má-li se platiti v minci cizozemské, dle § 336 obch. z. a čl. 37 sm. ř. volbu, platiti buď v minci cizozemské, buď v minci tuzemské dle kursu v čas placení, leč že by značkou »effektivně« nebo podobně umluveno bylo placení v téže minci. Nastanou-li zákonné změny mincí, platí zásada, že se má platiti v nové minci, dle vnitřní hodnoty staré mince v čas přijetí zápůjčky. V tomto smyslu stanoví § 9 cís. pat. ze dne 27. dubna 1858 č. 63 ř. z., že platy, které na zápůjčce spočívají, jež následkem cís. nař. ze dne 7. února 1858 č. 21 ř. z. zúrokovati a spláceti se mají v určité minci stříbrné neb vůbec v minci kovové, konati se mají dle zákonné hodnoty umluvené mince v čas uzavření smlouvy a dle měřítka stanoveného v § 5 pat. v nové rakouské měně a od 1. listopadu 1858 buď v minci stříbrné nové rak. měny nebo v mincích starého ražení dle hodnoty v tomto patentu stanovené. Táž základní zásada platí i ohledně peněz papírových. V tomto smyslu stanoví § 5 cís. nař. ze dne 27. dubna 1858 č. 63 ř. z., že na místě 100 zl. konv. m. (20 zl. míra) platiti jest 105 zl.; na místě 100 zl. t. zv. víd. měny 42 zl.; na místě 100 zl. t. zv. říšské měny (24 zl. míra) $87^{50}/_{100}$ zl. atd. Hodnota zápůjček přijatých před r. 1799 počítala se z počátku dle

poměru rak. měny ku konv. minci a ne ku víd. m.; nálezem zaneseným do kn. jud. pod č. 123 ze dne 10. března 1891 č. 254 vyslovena byla právní věta: »Přepočítání pohledávek vzniklých v době před r. 1799, pokud tyto mají dospěti ku placení po 1. listopadu 1858 díti se má dle § 5 cís. nař. ze dne 27. dubna 1858 č. 63 a § 3 cís. nař. ze dne 27. dubna 1858 č. 64 ř. z. dle poměru 100 zl. víd. m. ku 42 zl. nové rak. m.«, čímž rozhodnuta konečně sporná ode dávna otázka.

Bylali zápůjčka dána ve veřejných dlužních úpisech, může splacení býti umluveno dvojím způsobem: buď musí se splacení státi v dlužních úpisech téhož druhu, buď v hotových penězích dle hodnoty dlužního úpisu v čas, kdy zápůjčka byla dána. Nebylo-li nic umluveno, platí způsob první. Byla-li zápůjčka dána ve zboží nebo soukromém dlužním úpisu, jest dlužník zavázán vrátiti toliko soukromý dlužní úpis resp. zboží neb nahraditi věřitelovi škodu, již věřitel utrpěl. Jinak se má však věc, bylo-li dlužníkovi odevzdáno zboží nebo dlužní úpis s úmluvou, že má je prodati a strženou cenu trhovou jako zápůjčku podržeti. V tomto případě jest tu smlouva o zápůjčku, spojená s příkazem ku prodeji.

Dle práva poplatkového podléhají smlouvy o zápůjčku poplatkům dle stupnice II. dle hodnoty zapůjčené věci. Dlužní úpisy majiteli svědčící, podléhají dle hodnoty zapůjčené věci, převyšujeli doba zápůjčky 10 let poplatkům dle stupnice III., obnášíli doba zápůjčky méně než 10 roků, podléhají takové dlužní úpisy poplatkům dle stupnice II. Při zápůjčkách, které se uzavírají vydáním tzv. dílčích dlužních úpisů, musí se poplatek zapraviti přímo před početím jich vydávání a vyměří se spočtěním poplatků na jednotlivé dlužní úpisy vypadajících. Z kuponů o úrocích zápůjčky musí se poplatek zapraviti přímo dle úhrnného obnosu jednotlivých kuponů v čas splatnosti (sr. čl. Úpis dlužní a Úroky).

Zápůjčka na loď.

Zápůjčka na loď (contratto di cambio maritimo) jest právní jednání v obchodu námořském, kteréž se vytvořilo příklonně k foenus nauticum práva římského. Zápůjčka na loď záleží v tom, že loď nebo náklad neb obojí zároveň zastaveno jest za zápůjčku s výminkou, že má věřitel pozbýti své pohledávky, jakmile zástava mezi cestou pohromou na moři stane se neschopnou uspokojiti nárok jeho nebo vůbec přijde v niveč. Občanský zákonník zmiňuje se o zapůjčce na loď v § 1292 (hlava o odvážných smlouvách) a odkazuje v té příčině na námořní zákony. Ježto té doby není v Rakousku kodifikace předpisů námořského práva (»Editto politico di navigazione mercantile ze dne 25. dubna 1774 obsahuje jen kusá ustanovení), rozhodnými jsou o zápůjčce na loď předkem zvyklosti. Přehledný nástin o zásadách při smlouvě o zápůjčku na loď podává svob. pán Locella v časopise Gerichtszeitung z r. 1854. Vývody jeho jsou základem dalšího pojednání.

Sluší vytknouti podrobněji toto:

1. Stranami smlouvu uzavírajícími jsou zápůjčitel a dlužník (příjemce zápůjčky).

2. Dlužníkem (příjemcem zápůjčky na loď) může býti správce lodi nebo pán lodi. Není-li správce lodi současně držitelem lodi, může uzavříti zápůjčku na loď toliko v případu nouze t. j. žádá-li toho dokonání cesty nebo zachování lodi nebo nákladu a nelze o tom vyrozuměti pána lodi. Správci lodi jest ponecháno svobodně rozhodnouti, zda skutečně nastal